

Силабус

навчальної дисципліни

«Пенсійне страхування»

Ступінь вищої освіти – другий (магістерський)

рівень

Освітньо-професійна програма «Управління фінансовою та страховою діяльністю»

Рік навчання: 2, Семестр: 1

Кількість кредитів: 4 (120 год.)

Мова викладання: українська

Підсумковий контроль – екзамен

Форма проведення занять – лекції, семінарські заняття

Викладачі курсу:		
	 <p>ДАНЬКЕВИЧ АЛЛА ПЕТРІВНА кандидат економічних наук, доцент</p>	 <p>КЛЮЧКА ОЛЬГА ВОЛОДИМИРІВНА, кандидат економічних наук, доцент</p>
Е-mail:	dankevychallaron@gmail.com dankevychalla@ukr.net	Olya_lelik@ukr.net
Е-mail кафедри:	finmarkets07@gmail.com	
Консультації	<i>Онлайн-консультації за потребою</i>	<i>Онлайн-консультації за потребою</i>

1. Коротка анотація до курсу

Навчальної дисципліни «Пенсійне страхування» вивчає системи фінансово – економічних відносин, що виникають в процесі пенсійного страхування фізичних осіб в Україні. Дисципліна включена в освітньо-професійну програму «Управління фінансовою та страховою діяльністю», оскільки вона формує необхідні професійні компетентності для даної спеціальності.

Метою навчальної дисципліни є поглиблене вивчення механізму надання послуг пенсійного страхування фізичним особам в умовах ринкової економіки та засвоєння студентами теоретичних знань та набуття практичних навичок, потрібних для якісної підготовки висококваліфікованих спеціалістів, які володіють професійними знаннями, що необхідні в сучасних ринкових умовах.

Вивчення дисципліни передбачає вирішення таких завдань:

- вивчення розвитку та особливостей функціонування ринку пенсійних послуг України, видів та організаційних структур сучасних фінансових інститутів з пенсійного

забезпечення, Пенсійного фонду України, державного і недержавних накопичувальних пенсійних фондів, мети та пріоритетних напрямків державної політики та програми розвитку пенсійного страхування в Україні;

- з'ясування сутності пенсійного забезпечення та його економічної необхідності. Вивчення механізму розрахунку, призначення та сплати пенсій в солідарній та накопичувальній пенсійній системі, що дозволить сформулювати рівень знань, необхідний для роботи в галузі пенсійного страхування, а також використовувати отримані знання в повсякденному житті;

- вивчення управлінських методів, організаційно-правових форм збереження та збільшення вартості активів пенсійних страхових фондів на фінансовому ринку України та інших країн світу.

2. Формат курсу – змішаний з елементами дистанційного навчання

3. Компетентності, які мають бути сформовані в результаті опанування навчальної дисципліни:

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у процесі навчання та в подальшому в процесі професійної діяльності у сфері фінансів, банківської справи та страхування, зокрема в частині управління фінансовою і страховою діяльністю, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 4. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 5. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК 6. Навички міжособистісної взаємодії.

Спеціальні компетентності:

СК 2. Здатність використовувати теоретичний та методичний інструментарій для діагностики і моделювання фінансової діяльності суб'єктів господарювання.

СК5. Здатність оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію.

4. Результати навчання

ПР 06. Доступно і аргументовано представляти результати досліджень усно і письмово, брати участь у фахових дискусіях.

ПР 10. Здійснювати діагностику і моделювання фінансової діяльності суб'єктів господарювання.

ПР 14. Вміти приймати управлінські рішення в сфері фінансової та страхової діяльності з елементами планування, моніторингу та регулювання.

ПР 16. Проводити раннє виявлення та своєчасно реагувати на ризики, які можуть виникнути в сфері фінансової та страхової діяльності.

5. Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	22
практичні/семінари	18
Індивідуально-консультаційна робота	2
самостійна робота	78

6. Технічне й програмне забезпечення /обладнання - мультимедійне забезпечення.

7. Політика курсу - дотримання академічної доброчесності відповідно до «Положення про академічну доброчесність в ДПУ». Спрямована на: запобігання та виявлення академічного плагіату в наукових працях аспірантів та виконаних завданнях; розвиток навичок коректної роботи із джерелами інформації та впровадження практики належного цитування; дотримання вимог наукової етики та поваги до інтелектуальних надбань; активізація самостійності й індивідуальності при створенні авторського твору і відповідальності за порушення загальноприйнятих правил цитування.

8. Схема дисципліни

Години/ семестр	Тема, план	Форма заняття та діяльності* (лекція, семінар, практична робота, лабораторна робота самостійна, дискусія, групова робота)	Результати навчання	Вага оцінки (кількість балів)
2	Тема 1. Предмет, завдання та основні категорії системи пенсійного страхування. Понятійно-термінологічний апарат курсу. Місце курсу в оволодінні професійними основами соціальної роботи. Ретроспектива становлення та інституціоналізації системи пенсійного страхування. Порівняльний аналіз загальнообов'язкових пенсійних систем розвинутих країн	Лекції-бесіди, лекції-консультації; Семінари: тестові завдання, доповіді, презентації, усні та письмові відповіді на теоретичні запитання, ситуаційні запитання, запитання понятійного апарату	Володіти основними категоріями пенсійного страхування, та здійснювати критичний і порівняльний аналіз його різних систем.	3
2	Тема 2. Нормативно-правова база, що регламентує функціонування системи пенсійного забезпечення в Україні. Міжнародне регулювання пенсійного забезпечення (Загальна Декларація прав людини, ООН; конвенції Міжнародної Організації Праці, конвенція МОП №102; концепція реформування пенсійного забезпечення, Світовий Банк).	Лекції-бесіди, лекції-консультації; Семінари: тестові завдання, доповіді, презентації, усні та письмові відповіді на теоретичні запитання, ситуаційні запитання, запитання понятійного апарату	Знати систему законодавства, що регулює сферу пенсійного страхування, здійснювати аналіз положень Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування».	3
2	Тема 3. Принципи, засади і механізми функціонування пенсійного забезпечення в Україні.	Лекції-бесіди, лекції-консультації; Семінари:	Знати макроструктурні складові та соціальноекономічні засади системи пенсійного	3

	<p>Реформування пенсійної системи України. Принципи пенсійного страхування в Україні: аналіз і систематика. Державний Пенсійний фонд України:</p>	<p>тестові завдання, доповіді, презентації, усні та письмові відповіді на теоретичні запитання, ситуаційні запитання, запитання понятійного апарату</p>	<p>забезпечення. Рефлексувати принципи функціонування пенсійного забезпечення. Усвідомлювати основні шляхи реформування сфери пенсійного страхування.</p>	
2	<p>Тема 4. Загальні положення Закону України „Про загальнообов’язкове державне пенсійне забезпечення”. Страховий стаж у солідарній системі. Структура системи пенсійного забезпечення в Україні. Суб’єкти солідарної системи пенсійного страхування. Пенсійний вік та страховий стаж у солідарній системі. Поняття страхового стажу, коефіцієнт страхового стажу. Чинники, що впливають на величину пенсії у солідарній системі загальнообов’язкового державного пенсійного страхування. Підвищення розміру пенсії за віком у разі відстрочки часу її призначення.</p>	<p>Лекції-бесіди, лекції-консультації; Семинари: тестові завдання, доповіді, презентації, усні та письмові відповіді на теоретичні запитання, ситуаційні запитання, запитання понятійного апарату</p>	<p>Знати основні визначення трудового стажу, його види та значення в пенсійному забезпеченні. Вміти обчислювати трудовий стаж. Рефлексувати поняття вислуги років та її значення в пенсійному забезпеченні.</p>	8
2	<p>Тема 5. Види пенсій у солідарній системі загальнообов’язкового державного пенсійного страхування. Пенсія за віком та категорії громадян, що мають право на її отримання. Умови за яких призначається пенсія по інвалідності.</p>	<p>Лекції-бесіди, лекції-консультації; Семинари: тестові завдання, доповіді, презентації, усні та письмові відповіді на теоретичні запитання, ситуаційні запитання, запитання понятійного апарату</p>	<p>Знати про основні види пенсій у солідарній системі ЗДПС та аналізувати основні чинники, що впливають на їх розмір.</p>	3
2	<p>Тема 6. Призначення, перерахунок та виплата пенсій у солідарній</p>	<p>Лекції-бесіди, лекції-консультації;</p>	<p>Володіти методикою призначення та нарахування</p>	3

	<p>системі. Строки призначення (перерахунку) та виплати пенсій. Строки перерахунку призначеної пенсії. Призначення пенсії за окремими законами. Виплата пенсій, що призначаються із солідарної системи. Виплата пенсій за минулий час. Компенсації втрати частини доходів. Індexсація пенсій..</p>	<p>Семінари: тестові завдання, доповіді, презентації, усні та письмові відповіді на теоретичні запитання, ситуаційні запитання, запитання понятійного апарату</p>	<p>пенсій у солідарній системі пенсійного забезпечення. Знати особливості перерахунку і виплати пенсій.</p>	
2	<p>Тема 7. Суб'єкти накопичувальної системи пенсійного страхування. Зберігання пенсійних активів. Накопичувальний фонд. Джерела формування коштів Накопичувального фонду та їх використання. Пенсійні активи Накопичувального фонду. Рада Накопичувального фонду.</p>	<p>Лекції-бесіди, лекції-консультації; Семінари: тестові завдання, доповіді, презентації, усні та письмові відповіді на теоретичні запитання, ситуаційні запитання, запитання понятійного апарату</p>	<p>Знати функції, права та обов'язки різних суб'єктів накопичувальної системи пенсійного страхування. Розуміти особливості та принципи зберігання пенсійних активів.</p>	3
2	<p>Тема 8 Пенсійні виплати за рахунок коштів Накопичувального фонду. Порядок укладення та оплати договору страхування довічної пенсії. Види пенсійних виплат: довічна пенсія з установленим періодом, довічна обумовлена пенсія, довічна пенсія подружжя, одноразова виплата.</p>	<p>Лекції-бесіди, лекції-консультації; Семінари: тестові завдання, доповіді, презентації, усні та письмові відповіді на теоретичні запитання, ситуаційні запитання, запитання понятійного апарату</p>	<p>Знати особливості накопичувальної системи як другого рівня системи пенсійного забезпечення в Україні. Диференціювати та порівнювати пенсійні виплати за рахунок коштів Накопичувального фонду</p>	8
2	<p>Тема 9. Державне регулювання та нагляд. Відповідальність у сфері загальнообов'язкового державного пенсійного страхування. Органи державного регулювання та нагляду. Основні завдання Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України</p>	<p>Лекції-бесіди, лекції-консультації; Семінари: тестові завдання, доповіді, презентації, усні та письмові відповіді на теоретичні запитання,</p>	<p>Знати особливості нормативного регулювання діяльності суб'єктів загальнообов'язкового державного пенсійного страхування. Рефлексувати та задіювати механізми і процедури ефективного державного регулювання та нагляду у сфері</p>	3

	щодо нагляду в накопичувальній системі пенсійного страхування. Порядок оскарження дій страховальника та виконавчих органів Пенсійного фонду.	ситуаційні запитання, запитання понятійного апарату	пенсійного страхування.	
2	Тема 10. Інфраструктура системи недержавного пенсійного забезпечення. Суб'єкти недержавного пенсійного забезпечення. Види недержавних пенсійних фондів (відкритий, корпоративний, професійний). Реєстрація, умови початку діяльності та статут пенсійного фонду. Рада пенсійного фонду та її повноваження. Адміністратор недержавних пенсійних фондів.	Лекції-бесіди, лекції-консультації; Семінари: тестові завдання, доповіді, презентації, усні та письмові відповіді на теоретичні запитання, ситуаційні запитання, запитання понятійного апарату	Знати особливості функціонування системи недержавного пенсійного забезпечення та правового регулювання правовідносин в цій сфері. Аналізувати пенсійні активи та пенсійні виплати недержавних пенсійних фондів. Рефлексувати перспективи розвитку системи недержавного пенсійного забезпечення в Україні.	3
2	Тема 11 Пенсійні виплати та успадкування пенсійних активів. Державний нагляд і контроль у сфері недержавного пенсійного забезпечення. Пенсійний контракт та пенсійна схема. Види пенсійних виплат (пенсія на визначений строк, одноразова пенсійна виплата). Умови та строки здійснення пенсійних виплат.	Лекції-бесіди, лекції-консультації; Семінари: тестові завдання, доповіді, презентації, усні та письмові відповіді на теоретичні запитання, ситуаційні запитання, запитання понятійного апарату	Знати про основні механізми функціонування і види контролю на третьому рівні системи пенсійного забезпечення в Україні. Аналізувати основні переваги та недоліки недержавного пенсійного забезпечення.	10

9. Система оцінювання

Модулі	Модуль 1				Залік – 50 балів	Загальна оцінка = 50 балів + 50 балів = 100 балів
Теми	Т. 1.	Т. 2.	Т. 3.	Т. 4.		
Кількість балів за теми	3	3	3	3		
Відповідь на семінарському занятті	2	2	2	2		
Самостійна робота	1	1	1	1		
Контрольна робота	5					
Модулі	Модуль 2					
Теми	Т. 5.	Т. 6.	Т. 7.	Т. 8.		
Кількість балів за теми	3	3	3	3		
Практичне заняття	-	-	4	4		
Самостійна робота	1	1	1	1		
Контрольна робота	5					
Модулі	Модуль 3					
Теми	Т. 9.	Т. 10.	Т. 11.	Захист		

				індивідуальних завдань 2 бали		
Теми	T.9	T.10	T.11	5		
Кількість балів за теми	3	3	3			
Практичне заняття	2	2	2			
Самостійна робота	1	1	1			
Контрольна робота	5					

10.Шкала оцінювання

Сума балів за 100-бальною шкалою	Оцінка в ЄКТС	Значення оцінки ЄКТС	Критерії оцінювання	Рівень компетентності	Оцінка за національною шкалою	
					Екзамен	Залік
90-100	A	відмінно	Здобувач вищої освіти виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили.	високий (творчий)	відмінно	зараховано
80-89	B	дуже добре	Здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна.	достатній (конструктивно-варіативний)	добре	
70-79	C	добре	Здобувач вищої освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок.			
60-69	D	задовільно	Здобувач вищої освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих.	середній (репродуктивний)	задовільно	
50-59	E	достатньо	Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на			

			репродуктивному рівні.			
35-49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання семестрового контролю	Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.	Низький (рецептивно-продуктивний)	незадовільно	Не зараховано
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням залікового кредиту	Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів.			

11. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Завдання, які виконуються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (- 0,5 бала). Перескладання модулів відбувається із дозволу дирекції ННІ за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності: Наукові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів).

Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбутись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Загальна система оцінювання курсу	Виконання всіх видів навчальних робіт впродовж семестру / диференційований залік – 50/50%
Вимоги до письмової роботи	Вивчення окремих питань, що передбачені для самостійного опрацювання. Оцінюється робота з тими матеріалами, які не задіяні в виконанні здобувачами домашніх завдань. Оцінка проводиться за складовою системи, в тому числі: коментарів до певних тем з зазначених матеріалів; рефератів, підготовлених здобувачем, обсягом до 10 сторінок формату А4 (обов'язково розробити до реферату презентації – не менше 7 слайдів) за тематикою, що стосується теми дисертації.
Семінарські заняття	Семінарські заняття проводяться згідно з розкладом у відповідності з планами семінарських занять на основі опрацювання лекційних матеріалів, основної та додаткової літератури (наприклад: тестовий контроль, звіт про виконану самостійну роботу, демонстрація практичної навички, тощо). Поточний контроль (засвоєння окремих тем) проводиться у формі усного опитування або письмового експрес-контролю на лекціях та семінарських заняттях, у формі виступів здобувачів з доповідями при обговоренні навчальних питань на семінарських заняттях. При оцінці роботи здобувача на семінарському занятті враховується: відвідуваність занять, активна і продуктивна участь на заняттях, вивчення літературних джерел, своєчасне виконання всіх завдань.
Умови підсумкового контролю	Підсумковий семестровий контроль з дисципліни є обов'язковою формою контролю навчальних досягнень здобувачів. Він проводиться у письмовій формі у вигляді диференційованого заліку. Терміни проведення

	<p>підсумкового семестрового контролю встановлюються графіком навчального процесу, а обсяг навчального матеріалу, який виноситься на підсумковий семестровий контроль, визначається робочою програмою дисципліни. Підсумковий контроль здійснюється під час проведення навчальних занять і має на меті перевірку засвоєння здобувачами навчального матеріалу. Форми оцінювання поточної навчальної діяльності стандартизовані і включають контроль теоретичної підготовки із врахуванням тематики дисертації. Максимальна кількість балів, яку може набрати здобувач за поточну навчальну діяльність, становить 50 балів. Сумарна кількість балів за вивчення дисципліни за семестр розраховується як сума балів, отриманих за результатами поточного контролю та балів, отриманих за результатами диференційованого заліку. Максимальна сума балів за семестр складає 100 балів.</p>
--	---

12. Рекомендована література

1. Пенсійне забезпечення: навч. посіб. / І. А. Ветухова, Г. О. Яковлева, О. М. Ярошенко, за заг. ред. В. В. Жернакова. – Х.: Нац.ун-т “Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого”, 2013. – 230 с.
 2. Пенсійні відносини: Практичний посібник/ Григоренко Л.С., 2016. - 360 с.
 3. Пенсійна реформа 2017: Практичний посібник/ Чижмарь К. І., Журавльов Д. В., Петков С. В., Хомішин М. А., 2018.- 136 с.
 4. Право соціального забезпечення. Особлива частина: навчальний посібник / Б. І. Сташків. - Чернігів : ПАТ «ПВК «Десна», 2018. - 1092 с.
- Допоміжна
1. Пенсійне забезпечення в Україні та Білорусі: історія становлення і перспективи розвитку: монографія / за ред. Михайла Шумила, Ірини Комоцької. – Київ: Ніка-Центр, 2018. – 516 с.
 2. Уайтхауз, Э. Пенсионная панорама. Пенсионные системы 53 стран [Текст] / Эдуард Уайтхауз. – М. : Весь мир, 2008. - 225с.
 3. Фінансові, соціальні та правові аспекти Пенсійної реформи в Україні. Світовий досвід та українські реалії. / Центр Разумкова, 2017 [Електронний ресурс] / – Режим доступу: www.razumkov.org.ua
- Інформаційні ресурси
1. Законодавство України. Сайт Верховної Ради України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
 2. Офіційне інтернет-представництво Президента України. Сайт Президента України. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http:// president.gov.ua](http://president.gov.ua).
 3. Урядовий портал. Сайт Кабінету Міністрів України. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http:// kmu.gov.ua](http://kmu.gov.ua).
 4. Офіційний сайт Державного комітету статистики України - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua
- 16
5. Офіційний сайт Міністерства соціальної політики України - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.msp.gov.ua/>
 6. Офіційний сайт Міністерства фінансів України - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.minfin.gov.ua
 7. Офіційний сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.me.gov.ua
 8. Національний банк України - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.bank.gov.ua
 9. Рахункова палата - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.as-rada.gov.ua
 10. Комітет з питань бюджету - [Електронний ресурс]. – Режим

доступу: <http://budget.rada.gov.ua>

11. Пенсійний фонд України - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.pfu.gov.ua
12. Пенсійна реформа в Україні - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.pension.kiev.ua
13. База "Загальне законодавство" Верховної Ради України [Електронний ресурс] – Режим доступу: www.zakon.rada.gov.ua
14. Верховна Рада України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://rada.gov.ua/>
15. Державна служба зайнятості України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.dcz.gov.ua/>
16. Державний комітет статистики України [Електронний ресурс] – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua
17. Євростат [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.eurostat.ecs.eu.int>
18. Журнал «Ринок праці та зайнятість населення» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://ipk.edu.ua/journal/>
19. Журнал «Україна: аспекти праці» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://uap.in.ua/>
20. Міністерство соціальної політики України – [Електронний ресурс] – Режим доступу: www.msp.gov.ua
21. Электронная версия бюллетеня Население и общество Демоскоп Weekly [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://demoscope.ru/weekly>
22. HR Ліга. Сообщество кадровиков и специалистов по управлению персоналом [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://hrliga.com/index.php?module=profession&op=view&id=1376>
23. Державна служба зайнятості [Електронний ресурс] – Режим доступу: www.dcz.gov.ua
24. Міжнародна організація праці [Електронний ресурс] – Режим доступу: www.ilo.org
25. Міжнародна організація міграції [Електронний ресурс] – Режим доступу: www.iom.org
26. Європейська комісія [Електронний ресурс] – Режим доступу: www.ec.europa.eu